Додаток 1
до наказу НаУКМА
від 14.02 2022 № 80

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія»

1. Загальні положення

1.1. Це Положення регламентує питання організації та проведення практики здобувачів вищої освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія».

1.2. Практика як цикл підготовки здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення для формування потрібного достатнього обсягу практичних знань і вмінь.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалаврському), другому (магістерському) та третьому (освітньо-науковому) рівнях вищої освіти відбувається відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, інших нормативно-правових актів, нормативних актів Міністерства освіти і науки України, стандартів вищої освіти відповідної спеціальності, а також на підставі таких документів НаУКМА:

– Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Києво-Могилянська академія»;

– Положення про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти НаУКМА;

– освітніх, освітньо-професійних, освітньо-наукових програм (далі - освітні програми);

– робочих навчальних планів спеціальностей;

– Програм практик.

1.3. Це Положення, зміни до нього схвалюються Вченою радою НаУКМА та затверджуються наказом НаУКМА.

2. Види, форми та мета практики

2.1. Видами практики здобувачів вищої освіти залежно від спеціальності (освітньої/освітньо-наукової програми) є:

– навчальна (професійно- орієнтована (ознайомча), волонтерська, практичні та лабораторні заняття, екскурсійна, польова, дослідницька, мовна тощо);

– виробнича (технологічна, дослідницька, профільна, педагогічна, (асистентська для рівня вищої освіти "магістр"), практика викладання фахових дисциплін (для рівня освіти PhD), психодіагностична, проектно-технологічна, стажерська, консультаційна, юридична клініка, літня школа за фахом тощо);

– переддипломна;

– науково-дослідницька.

Перелік усіх видів практик, їх тривалість і терміни проведення визначаються навчальними планами відповідно до освітньої програми підготовки за конкретною спеціальністю.

2.2. Форма проходження практик – очна. У визначених законодавством випадках та у разі прийняття відповідного рішення НаУКМА навчальна практика може бути проводитися у дистанційній формі.

2.3. Загальною метою практики є комплексне засвоєння здобувачами вищої освіти різних видів професійної діяльності в галузі майбутньої роботи, оволодіння сучасними методами, формами організації та знаряддями праці, формування в них на базі одержаних знань професійних умінь і навичок для ухвалення самостійних рішень в конкретних суспільно-економічних умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

2.4. Метою навчальної практики є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутнього фаху, отримання ними первинних професійних умінь і навичок, набуття відповідного практичного досвіду для подальшого засвоєння загальних і фахових компетентностей за обраною спеціальністю.

2.5. Метою виробничої практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, розвиток практичних навичок, оволодіння сучасними методами та методиками досліджень у межах обраної професії, ознайомлення з формами організації та засобами праці у відповідній галузі.

2.6. Метою переддипломної практики є поглиблення і закріплення теоретичних знань з фахових дисциплін, завершення формування бази практичного матеріалу для виконання кваліфікаційної (випускної) роботи.

2.7. Метою науково-дослідницької практики є розвиток компетентностей, пов'язаних з організацією і виконанням науково-дослідних робіт.

3. Зміст практики

3.1. Види практик з кожної спеціальності, їх зміст, послідовність, тривалість і терміни проведення визначаються наскрізною програмою практики відповідної освітньої/освітньо-наукової програми згідно з навчальним планом спеціальності та затвердженої президентом НаУКМА.

3.2. Наскрізна програма практики – це основний навчально-методичний документ, що регламентує мету, зміст і послідовність проведення практик, підбиття їх підсумків і містить рекомендації щодо видів, форм і методів контролю якості підготовки (рівень знань, умінь і навичок), які здобувачі вищої освіти повинні отримувати під час проходження кожного виду практики за відповідним рівнем вищої освіти. Зміст наскрізної програми містить програми всіх етапів практичного навчання (навчальна, виробнича, переддипломна, науково-дослідна практики).

3.3. На основі наскрізної програми практики кафедри НаУКМА розробляють робочі програми відповідних видів практик.

3.4. Програми практики повинні відповідати вимогам стандартів вищої освіти, враховувати специфіку спеціальності, освітньої/освітньо-наукової програми та відображати актуальні досягнення науки і виробництва. Тому програми потрібно переглядати та допрацьовувати не рідше ніж один раз на п'ять років (поновлювати систематично).

3.5. Розробка, затвердження та оприлюднення програм практики для нових спеціальностей/освітніх (освітньо-наукових) програм здійснюються не пізніше ніж за семестр до її початку.

3.6. Програми практики повинні містити такі основні розділи:

- мета та завдання практики;
- організація проведення практики;
- обов'язки і права студентів-практикантів;
- зміст практики;
- індивідуальні завдання;
- форми і методи контролю;
- вимоги до звіту про практику;
- підбиття підсумків практики.

Крім того, розділи програми практики можуть містити методичні вказівки (рекомендації) щодо проходження практики, календарний план проведення практики, перелік літератури та необхідної документації, інструкції щодо правил внутрішнього розпорядку на базах практики та техніки безпеки, перелік екскурсій під час проведення практики й інших заходів, що сприяють закріпленню отриманих знань, та інші матеріали.

4. Бази практики

4.1. Практика може відбуватися на базі підрозділів НаУКМА в навчальних кабінетах і лабораторіях, навчальних господарствах, навчально-дослідницьких ділянках, творчих колективах, навчально-практичних та науково-дослідницьких центрах та інших допоміжних об'єктах. Базами проведення практики можуть бути юридичні особи публічного та приватного права, а також органи державної влади та місцевого самоврядування, фізичні особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність тощо (далі – база практики) за умови забезпечення ними виконання в повному обсязі робочих навчальних планів і програм на основі договорів з НаУКМА.

4.2. Практика студентів НаУКМА проводиться на базах практики, які

мають відповідати вимогам програми, зокрема:

– наявність структур, специфіка діяльності яких відповідає спеціальностям, освітнім програмам, за якими здійснюється підготовка фахівців з вищою освітою в НаУКМА;

– наявність кваліфікованих керівників практикою здобувачів вищої освіти;

– можливість надання здобувачам вищої освіти на час практики робочих місць;

– надання здобувачам вищої освіти можливості користування відповідними матеріально-технічною базою, інформаційними технологіями, технічною та іншою документацією, необхідними для виконання програми практики;

– можливість працевлаштування випускників закладу вищої освіти;

– наявність житлового фонду/гуртожитку (за потреби).

4.3. Бази практик визначають керівники практик. З базами практики поза НаУКМА завчасно укладаються договори, угоди (про співпрацю) для її проведення тощо. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами і може визначатися на період конкретного виду практики або до п'яти років.

Здобувачі отримують направлення на проходження практики, якщо інше не передбачене договором або іншим документом про проходження практики.

Направлення на практику оформлюється в одному примірнику згідно зі зразком, схваленим відповідною кафедрою, та підписується керівником практики.

4.4. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно за погодженням з профільною кафедрою та/або гарантом освітньої програми обирати для себе базу практики й пропонувати її для використання.

4.5. Для здобувачів вищої освіти-іноземців бази практики можуть бути розташовані на території країн-замовників або в межах України.

4.6. Здобувачі вищої освіти – іноземці отримують програму практики, індивідуальні завдання, складають звіт за формою, установленою кафедрою. Під час проходження практики здобувачі вищої освіти-іноземці дотримуються вимог цього Положення, якщо інше не встановлено домовленістю з базою практики, розташованою на території країни-змовника.

5. Організація і керівництво практикою

5.1. Відповідальним за організацію та проведення практик в НаУКМА є президент НаУКМА.

5.2. Навчально-методичний відділ здійснює навчально-методичний супровід всіх видів практик, координує роботу факультетів та візує накази про проведення практики.

5.3. Відповідальним за організацію та проведення практик на факультеті є декан факультету.

5.4. Відповідальним за організацію та проведення практик кафедрального рівня є завідувач кафедри та/або гарант освітньої програми.

5.5. Навчально-методичне керівництво та виконання програми практики здійснює керівник практики, якого призначає завідувач кафедри та/або гарант освітньої програми. До керівництва практикою залучають досвідчених викладачів кафедр та кваліфікованих спеціалістів, які викладають фахові дисципліни.

5.6. Організаційні заходи з підготовки та проведення практики, які забезпечує кафедра:

– розробка наскрізної програми практики спеціальності, освітньої програми та програми з окремо взятого виду практики не рідше ніж 1 раз на 5 років;

– визначення баз практики, розподіл здобувачів вищої освіти та підготовка наказу з практики;

– підготовка наказу про проведення практики та реєстрація його у студентському відділі кадрів не пізніше ніж за два тижні до початку практики;

– підготовка документації (договори на практику, направлення, листи, заявки на видачу матеріально-технічних цінностей тощо);

– проведення інструктивної наради, де здобувачів вищої освіти ознайомлюють зі змістом, завданнями, порядком проходження практики, технікою безпеки та правилами охорони праці;

– загальне керівництво та контроль за проходженням практики з боку завідувачів кафедр, гарантів освітніх програм, керівників практики.

– затвердження звіту про проведення практики та результатів практики.

5.7. Організаційні заходи, які забезпечує керівник практики:

– підготовка договорів про проведення практики між НаУКМА та базами практик;

– складання кошторису витрат на проведення практики здобувачів вищої освіти;

– забезпечення здобувачів вищої освіти документацією, необхідною для практики;

– розробка робочих програм практики;

– участь у підготовці та оформлені фінансово-звітної документації, здійсненні розрахунків;

– здійснення контролю за виконанням практики та веденням документації;

– контроль забезпечення відповідних умов праці і побуту здобувачів вищої освіти та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці й техніки безпеки;

– контроль виконання здобувачами вищої освіти, які проходять практику, правил внутрішнього трудового розпорядку, у разі потреби – організація ведення табеля відвідування бази практики;

– приймання диференційованого заліку з практики;

– подання письмового звіту про проведення та результати практики завідувачеві кафедри.

5.8. Тривалість робочого часу під час проходження практики регламентує Кодекс законів про працю України, відповідно до якого вона становить згідно з чинним законодавством: 36 годин на тиждень для здобувачів вищої освіти від 16 до 18 років: не більше ніж 40 годин на тиждень для осіб 18 і більше років.

6. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти під час проходження практики

6.1. Здобувач вищої освіти має право надавати пропозиції щодо поліпшення організації практики, покращення її загальних результатів.

6.2. За наявності вакантних місць здобувачі вищої освіти можуть бути зараховані на штатні посади, якщо робота на них відповідає вимогам програми практики. У такому разі не менше ніж 50 відсотків часу має бути відведено на загальнопрофесійну (фахову) підготовку за програмою практики.

6.3. Під час проходження практики база практики може укладати на завершальному етапі зі здобувачем вищої освіти трудовий договір для направлення його на роботу.

6.4. Здобувач вищої освіти під час підготовки до практики і протягом її проходження зобов'язаний:

- до початку практики ознайомитись зі змістом, завданнями, порядком проходження практики, зокрема, технікою безпеки та правилами охорони праці, одержати у керівника практики від НаУКМА методичні матеріали (методичні вказівки, програму, індивідуальне завдання тощо), направлення (у разі потреби) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- дотримуватися інструкцій, наданих керівниками практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики.

6.5. Здобувач вищої освіти зобов'язаний ознайомитись із Правилами внутрішнього розпорядку бази, виконувати всі вказівки і доручення безпосереднього керівника практики від бази практики, неухильно дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки й виробничої санітарії, внутрішнього розпорядку. У разі порушення трудової дисципліни здобувач вищої освіти може бути усунений базою практики від проходження практики із повідомленням НаУКМА причин, які зумовили усунення від проходження практики.

7. Підбиття підсумків

7.1. Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання.

Форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це підготовка письмового звіту, підписаного здобувачем вищої освіти, та інших звітних документів, передбачених програмою практики. Письмовий звіт разом з усіма документами подається на рецензування керівнику практики від НаУКМА.

Звіт оформлюється за вимогами, що визначені в робочій програмі практики.

7.2. Здобувач вищої освіти захищає звіт під час проведення заліку в терміни, визначені наказом про проведення практики. Захист результатів проходження практики може здійснюватися перед керівником та/або керівниками практики згідно з робочою програмою практики.

7.3. Керівник практики виставляє оцінку за практику в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти за своїм підписом.

Оцінку здобувача вищої освіти за практику враховують у визначенні рейтингу разом з його оцінками за результатами семестру, під час якого відбувався захист практики.

7.4. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин, має право проходження практики в наступному навчальному році. За наявності поважних причин з дозволу декана факультету здобувач вищої освіти може пройти практику за індивідуальним графіком у вільний від навчання час.

Здобувачі вищої освіти, які не виконали програму практики без поважних причин, вважаються такими, що мають академічну заборгованість. Вони мають право на проходження практики повторно в наступному навчальному періоді, або, з дозволу декана факультету, за індивідуальним графіком у вільний від навчання час за власний рахунок (плату).

7.5. Підсумки кожної практики обговорюють на засіданні кафедри, а загальні підсумки практик підбивають на вченій раді факультету не менше ніж один раз протягом навчального року.

8. Матеріальне забезпечення практики

8.1. Витрати на практику здобувачів вищої освіти є складовою частиною загальних витрат на підготовку фахівців з вищою освітою в НаУКМА. Розмір витрат на практику визначають щорічно за поданням кошторисів керівниками практик із розрахунку вартості проходження практики одного здобувача вищої освіти за тиждень відповідно до навчальних планів та графіку навчального процесу. Витрати, не передбачені кошторисом, фінансуються за власні кошти здобувачів вищої освіти.

Кошториси практики готуються керівниками практики, узгоджуються із завідувачами кафедри та передаються до планово-фінансового відділу НаУКМА у встановлені терміни.

8.2. Джерела фінансування практики здобувачів вищої освіти НаУКМА визначаються формою замовлення на фахівців: за рахунок видатків державного або місцевих бюджетів, за рахунок коштів підприємств

(організацій, установ), закладів усіх форм власності, закордонних замовників підготовки спеціалістів або за рахунок коштів фізичних осіб.

Для фінансування практики можна залучати додаткові джерела фінансування, не заборонені законодавством.

Суб'єкти-замовники фахівців перераховують до НаУКМА кошти на проведення практики на умовах, передбачених відповідними договорами на підготовку фахівців.

8.3. НаУКМА здійснює оплату відряджень викладачам-керівникам практики відповідно до законодавства України про оплату службових відряджень.

Оплата праці здобувачів вищої освіти у разі зарахування їх на робочі місця відбувається за фактично виконаний обсяг робіт відповідно до встановлених норм праці, норм часу, виробітку, обслуговування, посадових обов'язків, які діють для працівників баз практики, окрім того за ними зберігається право на одержання стипендії за результатами семестрового контролю.

8.4. Здобувачам вищої освіти на період практики, що проводиться за межами НаУКМА, сплачують добові на умовах, установлених законодавством. До оплати враховують час перебування в дорозі до бази практики і назад.

Якщо здобувачі вищої освіти проходять практику за місцем проживання, то добові їм не виплачують.

8.5. Проїзд здобувачів вищої освіти НаУКМА, які проходять практику, залізничним, водним і автомобільним транспортом до місця розташування баз практики і назад сплачують за рахунок витрат, передбачених на проходження практики. Проїзд до баз практики і назад міським та приміським (до 50 км) транспортом здобувачі вищої освіти оплачують самостійно.

8.6. Відповідальним за матеріально-технічне забезпечення практики є керівник відділу матеріально-технічного забезпечення.

8.7. Проживання здобувачів вищої освіти під час проходження практики у гуртожитках баз практики або в орендованих для цього житлових приміщеннях сплачують на умовах, передбачених договором (кошторисом).

8.8. Планування витрат часу на керівництво практикою відбувається згідно з нормами, установленими наказом НаУКМА про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та перелік основних видів методичної, наукової й організаційної роботи професорсько-викладацького складу НаУКМА на поточний навчальний рік.

8.9. Практика в структурних підрозділах НаУКМА відбувається за погодженням з керівником відповідного підрозділу на безоплатній основі.